

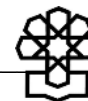
بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

۲۱. بخش هوافضا

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۳.....	۱. اعتبارات برنامه‌ای در بخش فضایی
۶.....	۲. اعتبارات برنامه‌ای در بخش هوانوردی
۹.....	۳. اعتبارات متفرقه حوزه هوافضا
۱۰.....	۴. درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا
۱۲.....	۵. کل اعتبارات بخش هوافضا
۱۲.....	جمع‌بندی و پیشنهادها
۱۴.....	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۲۱. بخش هوافضا

چکیده

این گزارش به بررسی اعتبارات و درآمدهای بخش هوافضای کشور در بخش غیردفاعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و ارائه راهکارهایی در بخش هوافضا می‌پردازد. در مجموع اعتبارات حوزه هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، ۹,۹۴۰ میلیارد ریال می‌باشد که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۳ که حدود ۴,۰۰۰ میلیارد ریال بود، رشد ۱۴۸ درصدی داشته است.

اعتبارات برنامه‌ای بخش فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۳ از کاهش ۲۴ درصدی و اعتبارات بخش هوایی از رشد ۳۲ درصدی برخوردار بوده است. نکته قابل توجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ این است که اعتبارات متفرقه بخش هوافضا، رشد ۶۰۱ درصدی داشته است که عمده آن مربوط به تخصیص بودجه برای حفظ نقاط مداری و ماهواره، توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی است.

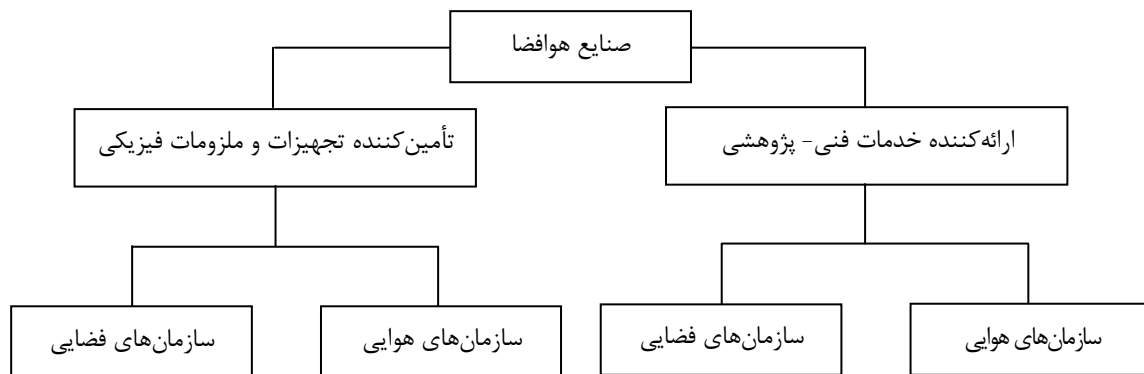
همچنین، مجموع درآمد پیش‌بینی شده برای حوزه هوافضا نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۳، کاهش ۹ درصدی داشته است. بخش فضایی، ۳۳ درصد کاهش یافته و این درحالی است که بخش هوانوردی نیز ۳۰۶ درصد رشد نشان می‌دهد.

مقدمه

صنعت هوافضا یکی از فناوری‌های نوین و رو به رشد دنیا به‌شمار می‌رود که افزایش سهم این صنعت و مهمتر از آن سرریزهای حاصل از آن، هوافضا را به یکی از اولویت‌های راهبردی کشورها تبدیل کرده است و یکی از معدود فناوری‌هایی است که توسعه آن علاوه بر رشد علمی و اقتصادی، دارای نتایج مثبتی همچون افزایش عزت و افتخار ملی نیز است. جمهوری اسلامی ایران با بهره‌گیری از توان نیروی فنی - مهندسی و فرصت‌های به‌دست آمده از تحریم سال‌های گذشته، توانسته در بخش هوانوردی و به ویژه فضایی به موفقیت‌های چشمگیری دست یابد که نشان‌دهنده توجه سیاست‌های کلان کشور به فناوری هوافضا است. این فناوری در مواد (۴۷) و (۱۶۱) برنامه پنجم توسعه نیز مورد توجه قرار گرفته است.

صنایع هوافضا ایران به دو حوزه هوانوردی^۱ (هوایی) که در زیر خط جوّ (ارتفاع ۸۵ تا ۱۰۰ کیلومتر) قرار دارد و همچنین فضایی که به ارتفاع بالای ۱۰۰ کیلومتر مربوط است، تقسیم می‌شود. هریک از این صنایع در دو بخش ارائه خدمات فنی - پژوهشی و همچنین تأمین تجهیزات و ملزومات فیزیکی بخش هوایی و فضایی قابل طبقه‌بندی هستند. نمودار زیر نحوه طبقه‌بندی صنایع هوافضا را از منظر فوق نشان می‌دهد.

نمودار طبقه‌بندی صنایع در حوزه هوافضا

صنعت فضایی ایران فعالیت خود را در دهه ۶۰ شمسی با مهندسی معکوس و ساخت موشک‌های دوربرد آغاز کرد. این صنعت راهبردی در دهه ۷۰ شمسی از مهندسی معکوس فراتر رفت و دفاتر طراحی بومی به تدریج شکل گرفتند. پس از حدود بیست سال تجربه کشور در بخش پرتاب‌گرها و در دهه ۸۰ شمسی، توجه به پتانسیل‌های کشور در طراحی ماهواره و ماهواره‌برهایی با قابلیت حمل محموله‌های فضایی (کاربرد غیردفاعی هوافضا) افزایش یافت. اکنون پس از گذشت حدود سه دهه از آغاز فعالیت‌های فضایی کشور، جایگاه ایران در بین کشورهای صاحب‌نام بخش فضایی قابل توجه است.^۱ مطالعه اسناد بالادستی کشور همچون برنامه پنج‌م توسعه، سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و همچنین سند جامع توسعه هوافضا توجه ویژه سیاست‌گذاران کشور به حوزه هوافضا را آشکار می‌سازد. اهمیت صنعت هوافضا در کشور از آنجا ناشی می‌شود که علاوه بر کسب عزت و افتخار ملی، نتایج تحقیق و توسعه این صنعت مستقیماً و یا به شکل غیرمستقیم در توسعه شاخه‌های دیگر علوم تأثیرگذار است. به همین دلیل این حوزه در ردیف اولویت‌های (الف) علم و فناوری در نقشه جامع علمی کشور جای

۱. ایران یکی از کشورهای برتر دنیا در زمینه طراحی ماهواره، ماهواره‌بر و ایستگاه پرتاب زمینی به شکل بومی است و در حوزه ارسال کاوشگر (موجود زنده) به فضا نیز پیشرفت قابل قبولی داشته است.

گرفته است و در قانون برنامه پنجم توسعه نیز به ظرفیت‌سازی و توسعه فعالیت‌های مرتبط با صنایع فضایی و همچنین حفظ نقاط مداری متعلق به جمهوری اسلامی ایران پرداخته شده است. هرچند حوزه هوایی در مقایسه با بخش فضایی پیشرفت کمتری داشته است، اما لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و بررسی ردیف اعتبارات برنامه‌ای و متفرقه بخش هوانوردی، نشان از افزایش توجه سیاستگذاران به حوزه هوانوردی است.

یک نکته مهم این است که در سال‌های گذشته بودجه بخش هوافضای کشور بنا به دلایلی همچون تخصیص اعتبار لازم برای انجام امور پژوهشی و کاربردی این حوزه و ظرفیت بالای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در هدایت سازمان‌های دیگر، در ذیل این وزارتخانه قرار داشت اما ردیف‌های بودجه مربوط به سازمان فضایی ایران و پژوهشگاه فضایی ایران به شکل مستقل در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ منظور شده بود و پس از آن از سال ۱۳۹۳، ردیف‌های مستقل در بودجه اعتبارات برنامه‌ای و متفرقه دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا منظور گردید.

در این گزارش ابتدا به بررسی اعتبارات برنامه‌ای در بخش فضایی پرداخته می‌شود. سپس اعتبارات برنامه‌ای در بخش هوانوردی تحلیل می‌شود. در ادامه، اعتبارات متفرقه دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا ارائه می‌گردد و پس از آن درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوا بررسی می‌شود. در قسمت پنجم، کل اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ محاسبه می‌گردد. این گزارش با جمع‌بندی و ارائه پیشنهادهایی در ارتباط با بودجه بخش هوافضا در سال ۱۳۹۴ به پایان می‌رسد.

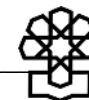
۱. اعتبارات برنامه‌ای در بخش فضایی

اطلاعات مقایسه تطبیقی سرجمع اعتبارات برنامه‌ای مرتبط با بخش فضایی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه ۱۳۹۳ در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳

(میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت
	جمع ۱۳۹۴	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۳	تملك دارایی	هزینه‌ای	
+۲۰	۷۶,۱۰۰	۴۲,۷۰۰	۳۳,۴۰۰	۶۳,۵۸۳	۳۵,۵۸۳	۲۸,۰۰۰	سازمان فضایی ایران
-	۰	۰	۰	۲,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰	برنامه هزینه‌های مربوط به بازنشستگان دولت
+۲۰	۵,۹۱۰	۵,۹۱۰	۰	۴,۹۲۵	۴,۹۲۵	۰	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات
+۲۴	۷۰,۱۹۰	۳۶,۷۹۰	۳۳,۴۰۰	۵۶,۶۵۸	۳۰,۶۵۸	۲۶,۰۰۰	برنامه توسعه فناوری و کاربردهای فضایی
-	۳,۰۲۶	۰	۳,۰۲۶	۰	۰	۰	آموزش، ترویج و فرهنگ‌سازی فضایی
-	۷,۷۱۳	۰	۷,۷۱۳	۰	۰	۰	برنامه‌ریزی، طراحی و توسعه سامانه‌های فضایی
-	۸۲۲	۰	۸۲۲	۰	۰	۰	تدوین راهبردهای سامانه‌ها و فناوری‌های قضایی
-	۲,۷۲۱	۰	۲,۷۲۱	۰	۰	۰	توسعه دانش و فناوری فضایی
-	۵,۳۰۶	۰	۵,۳۰۶	۰	۰	۰	توسعه زیرساخت‌های فضایی
-	۱,۰۳۱	۰	۱,۰۳۱	۰	۰	۰	توسعه علوم و اکتشافات فضایی
-	۵,۷۰۱	۰	۵,۷۰۱	۰	۰	۰	توسعه کاربرد و خدمات فضایی
-	۲,۰۳۷	۰	۲,۰۳۷	۰	۰	۰	توسعه نظام‌های مدیریت و پشتیبان
-	۲,۰۳۶	۰	۲,۰۳۶	۰	۰	۰	گسترش همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی
-	۳,۰۰۷	۰	۳,۰۰۷	۰	۰	۰	نگهداری و مدیریت سامانه‌های فضایی
-	۴,۵۴۷	۴,۵۴۷	۰	۰	۰	۰	توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای
-	۳۲,۲۴۳	۳۲,۲۴۳	۰	۰	۰	۰	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی
-۲۶	۱,۲۹۳,۶۸۸	۱۸۰,۰۰۰	۱,۱۱۳,۶۸۸	۱,۷۵۱,۰۰۰	۵۱,۰۰۰	۱,۷۰۰,۰۰۰	پژوهشگاه فضایی ایران
+۳۷۶	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۲۱,۰۰۰	۲۱,۰۰۰	۰	برنامه پژوهش و تدوین راهبردها

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت
	جمع ۱۳۹۴	تملك دارایی	هزینه‌های	جمع ۱۳۹۳	تملك دارایی	هزینه‌های	
+۱۶۷	۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	برنامه توسعه فضاهای علمی و فناوری
-	۰	۰	۰	۲۹,۰۰۰	۰	۲۹,۰۰۰	برنامه توسعه علوم طبیعی محض و کاربردی
+۵۴	۸۰,۰۰۲	۰	۸۰,۰۰۲	۵۲,۰۰۰	۰	۵۲,۰۰۰	برنامه تعامل و انتشار علم و فناوری
-	۷۱,۵۵۰	۰	۷۱,۵۵۰	۰	۰	۰	تولید علم و مدیریت دانش فضایی
-	۸,۴۵۲	۰	۸,۴۵۲	۰	۰	۰	عضویت و حضور فعال و موثر در مجامع علمی و تخصصی بین‌المللی حوزه فضایی
-	۰	۰	۰	۱۷۱,۰۰۰	۰	۱۷۱,۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه فناوری هوا - فضا
-	۰	۰	۰	۲۴۰	۰	۲۴۰	برنامه هزینه‌های مربوط به بازنشستگان دولت
-۵۷	۵۱۶,۸۴۳	۰	۵۱۶,۸۴۳	۱,۱۹۷,۷۶۰	۰	۱,۱۹۷,۷۶۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی
-	۵۱۶,۸۴۳	۰	۵۱۶,۸۴۳	۰	۰	۰	اجرای پروژه‌های مرتبط با حوزه فضایی
+۱۰۷	۵۱۶,۸۴۳	۰	۵۱۶,۸۴۳	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	برنامه توسعه فناوری و کاربردهای فضایی
-	۵۱۶,۸۴۳	۰	۵۱۶,۸۴۳	۰	۰	۰	اجرای پروژه‌های مرتبط با حوزه فضایی
-۱۴	۵۶,۰۰۰	۰	۵۶,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	۰	۶۵,۰۰۰	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور - ستادهای توسعه فناوری‌های راهبردی و باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان
-	۵۶,۰۰۰	۰	۵۶,۰۰۰	۰	۰	۰	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین
-۱۴	۵۶,۰۰۰	۰	۵۶,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	۰	۶۵,۰۰۰	کمک به زیرساخت‌های توسعه فناوری هوافضا
-۲۴	۱,۴۲۵,۷۸۸	۲۲۲,۷۰۰	۱,۲۰۳,۰۸۸	۱,۸۷۹,۵۸۳	۸۶,۵۸۳	۱,۷۹۳,۰۰۰	جمع کل

با ملاحظه جدول ۱ موارد ذیل قابل توجه است:

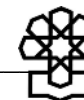
- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، اعتبارات برنامه‌ای بخش فضایی در سال ۱۳۹۴، با کاهش ۲۴ درصدی همراه شده است و از مبلغ حدود ۱,۸۸۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳، به حدود ۱,۴۳۰ میلیارد ریال کاهش یافته است.

- اعتبارات برنامه‌ای سازمان فضایی کشور در لایحه سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۳ به میزان ۲۰ درصد افزایش و اعتبارات برنامه‌ای پژوهشگاه فضایی ایران نیز ۲۶ درصد کاهش داشته است.
- برخی از برنامه‌های بخش فضایی قانون ۱۳۹۳ در بخش فضایی لایحه ۱۳۹۴ حذف گردیده است که عبارتند از:

- برنامه توسعه علوم طبیعی، محض و کاربردی (پژوهشگاه فضایی ایران)
- برنامه حمایت از توسعه فناوری هوا - فضا (پژوهشگاه فضایی ایران)
- برنامه هزینه‌های مربوط به بازنشستگان دولت (پژوهشگاه فضایی ایران و سازمان فضایی ایران)
- در جدول اعتبارات برنامه‌ای سازمان فضایی ایران فعالیت «توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای» و همچنین فعالیت «توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی» در برنامه توسعه فناوری و کاربردهای فضایی درج نشده است که این امر، نوعی بی‌نظمی در محاسبه کل بودجه‌های این سازمان ایجاد کرده است.
- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، فعالیت کمک به زیرساخت‌های توسعه فناوری هوافضا ذیل برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، جایگزین برنامه حمایت از توسعه فناوری هوا - فضا معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در قانون ۱۳۹۳ شده است. این فعالیت ۱۶ درصد از بودجه برنامه حمایت از توسعه فناوری‌های نوین را به خود اختصاص داده است.
- برخی اعتبارات برنامه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۴ از افزایش قابل توجهی برخوردار شده‌اند که عبارتند از:
- برنامه پژوهش و تدوین راهبردها با (۳۷۶ درصد)
- برنامه توسعه فضاهای علمی و فناوری با (۱۶۷ درصد)
- برنامه توسعه فناوری و کاربردهای فضایی با (۱۰۷ درصد) (ذیل پژوهشگاه ایران)
- برخی اعتبارات برنامه‌ای نیز با کاهش بیش از ۱۰ درصد بودجه روبرو شده‌اند که عبارتند از:
- برنامه پژوهش‌های کاربردی با (۵۷ درصد)
- کمک به زیرساخت‌های توسعه فناوری هوافضا با (۱۴ درصد)

۲. اعتبارات برنامه‌ای در بخش هوانوردی

اطلاعات مقایسه تطبیقی سرجمع اعتبارات برنامه‌ای مرتبط با بخش هوانوردی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ در جدول ۲ نشان داده شده است.

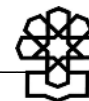

جدول ۲. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های هوانوردی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳

(میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			شرح دستگاه و برنامه و فعالیت
	جمع ۱۳۹۴	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۳	تملك دارایی	هزینه‌ای	
+۹	۵۱۶,۵۰۰	۳۳۰,۰۰۰	۱۸۶,۵۰۰	۴۷۵,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۷۵,۰۰۰	سازمان هواپیمایی کشوری
۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰	برنامه حمل‌ونقل هوایی
-۳۳	۲,۰۲۰	۰	۲,۰۲۰	۳,۰۰۰	۰	۳,۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی
-	۲,۰۲۰	۰	۲,۰۲۰	۰	۰	۰	مطالعه کاربردی حمل‌ونقل هوایی
+۹	۵۰۴,۴۸۰	۳۲۰,۰۰۰	۱۸۴,۴۸۰	۴۶۲,۰۰۰	۲۹۰,۰۰۰	۱۷۲,۰۰۰	برنامه ایمنی حمل‌ونقل هوایی
-	۴۲,۲۰۶	۰	۴۲,۲۰۶	۰	۰	۰	راهبری، برنامه‌ریزی و تدوین مقررات ملی صنعت حمل‌ونقل هوایی
-	۱۰,۰۳۸	۰	۱۰,۰۳۸	۰	۰	۰	گسترش ترانزیت هوایی
-	۱۵,۴۷۰	۰	۱۵,۴۷۰	۰	۰	۰	نظارت بر تاسیسات زمینی حمل‌ونقل هوایی
-	۱۶,۵۱۰	۰	۱۶,۵۱۰	۰	۰	۰	نظارت بر سیستم مدیریت ایمنی و بررسی سوانح شرکت‌ها و مؤسسات هوانوردی
-	۲۳,۶۱۱	۰	۲۳,۶۱۱	۰	۰	۰	نظارت بر عملکرد خدمات ارائه شده توسط فرودگاه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات هوانوردی
-	۱۶,۰۱۵	۰	۱۶,۰۱۵	۰	۰	۰	نظارت بر عملکرد طراحی و یا ساخت قطعات وسایل پرنده و یا ساخت وسایل پرنده
-	۳۶,۹۴۷	۰	۳۶,۹۴۷	۰	۰	۰	نظارت بر عوامل پرواز
-	۲۳,۶۸۳	۰	۲۳,۶۸۳	۰	۰	۰	نظارت بر قابلیت پرواز وسایل پرنده
-	۲۸۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات
-	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	خرید هواپیمای آزمایش استاندارد پرواز
+۵۷	۸۲۷,۶۹۰	۷۷۰,۴۴۰	۵۷,۲۵۰	۵۲۸,۶۳۳	۵۰۸,۸۳۳	۱۹,۸۰۰	وزارت راه و شهرسازی (حمل‌ونقل هوایی)
+۵۱	۷۷۰,۴۴۰	۷۷۰,۴۴۰	۰	۵۰۸,۸۳۳	۵۰۸,۸۳۳	۰	برنامه حمل‌ونقل هوایی
-	۰	۰	۰	۱۹,۸۰۰	۰	۱۹,۸۰۰	برنامه راهبردی حمل‌ونقل هوایی
-	۵۷,۲۵۰	۰	۵۷,۲۵۰	۰	۰	۰	برنامه حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی (هوایی ۲۵ درصد از کل بودجه برنامه)
+۲۰	۸۷,۵۴۰	۱۹,۰۴۰	۶۸,۵۰۰	۷۳,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۵۷,۰۰۰	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور
-۵۴	۱۶,۸۰۰	۰	۱۶,۸۰۰	۳۶,۴۰۰	۰	۳۶,۴۰۰	برنامه آموزش کاردانی

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			شرح دستگاه و برنامه و فعالیت
	جمع ۱۳۹۴	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۳	تملك دارایی	هزینه‌ای	
-	۵,۶۰۰	۰	۵,۶۰۰	۰	۰	۰	استفاده از ظرفیت‌های موجود برای توسعه و گسترش فناوری هوایی
-	۵,۶۰۰	۰	۵,۶۰۰	۰	۰	۰	زمینه‌سازی مناسب برای رفع نیازهای فنی و تخصصی آموزش عالی هوانوردی
-	۵,۶۰۰	۰	۵,۶۰۰	۰	۰	۰	مشارکت در تربیت نیروی انسانی متخصص
+۱۵۴	۳۹,۷۰۰	۰	۳۹,۷۰۰	۱۵,۶۰۰	۰	۱۵,۶۰۰	برنامه آموزش کارشناسی
-	۱۳,۳۶۰	۰	۱۳,۳۶۰	۰	۰	۰	استفاده از ظرفیت‌های موجود برای توسعه و گسترش فناوری هوایی
-	۱۳,۱۷۰	۰	۱۳,۱۷۰	۰	۰	۰	زمینه‌سازی مناسب برای رفع نیازهای فنی و تخصصی آموزش عالی هوانوردی
-	۱۳,۱۷۰	۰	۱۳,۱۷۰	۰	۰	۰	مشارکت در تربیت نیروی انسانی متخصص
+۱۹	۱۹,۰۴۰	۱۹,۰۴۰	۰	۱۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی
+۱۴۰	۱۲,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰	۵,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰	برنامه خدمات رفاهی دانشجویان
-	۱۲,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰	۰	۰	۰	پارانه غذای دانشجویان
+۱۰	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران - هسا - از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری
+۱۰	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع
+۲۷	۲۵,۳۰۰	۲۵,۳۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح
+۲۷	۲۵,۳۰۰	۲۵,۳۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع
+۳۲	۱,۴۷۹,۰۳۰	۱,۱۶۶,۷۸۰	۳۱۲,۲۵۰	۱,۱۱۶,۶۳۳	۸۶۴,۸۳۳	۲۵۱,۸۰۰	جمع کل

با توجه به جدول ۲ مشاهده می‌شود که:

- سهم اعتبارات برنامه‌ای بخش هوانوردی در لایحه سال ۱۳۹۴، از رشد ۳۲ درصدی برخوردار بوده است و از حدود مبلغ ۱,۱۱۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳، به حدود ۱,۴۸۰ میلیارد ریال افزایش یافته است.

- اعتبارات برنامه‌ای سازمان هواپیمایی کشور در لایحه سال ۱۳۹۴ نسبت به قانون سال ۱۳۹۳ از رشد ۹ درصدی و اعتبارات برنامه‌ای مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی از رشد ۲۰ درصدی برخوردار بوده‌اند.

- برنامه راهبردی حمل‌ونقل هوایی (وزارت راه و شهرسازی) قانون سال ۱۳۹۳ در بخش هوانوردی لایحه سال ۱۳۹۴ حذف گردیده است.

- یارانه غذای دانشجویان به‌عنوان فعالیت ذیل برنامه خدمات رفاهی دانشجویان در نظر گرفته شده است.

- در جدول اعتبارات برنامه‌ای سازمان هواپیمایی کشوری فعالیت «تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات» و همچنین «خرید هواپیمای آزمایش استاندارد پرواز» ذیل برنامه «ایمنی حمل‌ونقل هوایی» درج نشده است. این امر، نوعی بی‌نظمی در تحلیل اطلاعات ایجاد می‌کند.

- برخی اعتبارات برنامه‌ای در لایحه سال ۱۳۹۴ از افزایش قابل توجهی بهره‌مند شده‌اند که عبارتند از:

- برنامه آموزش کارشناسی (۱۵۴ درصد)
- برنامه خدمات رفاهی دانشجویان (۱۴۰ درصد)
- برنامه حمل‌ونقل هوایی (وزارت راه و شهرسازی) (۵۱ درصد)
- برخی اعتبارات برنامه‌ای نیز با کاهش بیش از ۱۰ درصد بودجه روبرو شده‌اند که عبارتند از:
- برنامه آموزش کاردانی (مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور) (۵۴ درصد)
- برنامه پژوهش‌های کاربردی (سازمان هواپیمایی کشور) (۳۳ درصد)

۳. اعتبارات متفرقه حوزه هوافضا

اطلاعات مقایسه تطبیقی سرجمع اعتبارات متفرقه حوزه هوافضا لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. اعتبارات متفرقه دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

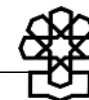
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			عنوان دستگاه
	جمع ۱۳۹۴	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۳	تملك دارایی	هزینه‌ای	
+۲۵	۱۲۸,۰۰۰	۰	۱۲۸,۰۰۰	۱۰۲,۰۰۰	۰	۱۰۲,۰۰۰	سازمان فضایی ایران - هزینه فعالیت‌های فضایی
-۶۹	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۸۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سازمان فضایی ایران - توسعه فناوری و کاربردهای فضایی
۵۰	۱۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۵۲,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	سازمان هواپیمایی کشوری - هزینه‌های نگهداری و تعمیرات هواپیماهای آزمایش استاندارد پرواز و بالا بردن ضریب ایمنی پرواز
-	۶,۵۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - حفظ نقاطمداری و ماهواره، توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور
+۶۰۱	۷,۰۲۸,۰۰۰	۶,۸۰۰,۰۰۰	۲۲۸,۰۰۰	۱,۰۰۲,۰۰۰	۸۰۲,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	جمع کل

جدول ۳ نشان می‌دهد:

- سهم اعتبارات متفرقه حوزه هوافضا در سال ۱۳۹۴، از رشد ۶۰۱ درصدی برخوردار بوده است و از مبلغ حدود ۱,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳، به حدود ۷,۰۳۰ میلیارد ریال رسیده است.
- ردیف اعتبار اعزام انسان به فضا (سازمان فضایی ایران) در لایحه بودجه ۱۳۹۴ حذف شده است.
- ردیف اعتبار حفظ نقاط مداری و ماهواره، توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور (وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات) به لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ اضافه شده است.
- ردیف اعتبار توسعه فناوری و کاربردهای فضایی کاهش ۶۹ درصدی داشته است.

۴. درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا

جدول ۴ اطلاعات مقایسه تطبیقی سرجمع درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ را نشان می‌دهد.

جدول ۴. درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳

(میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۴			قانون سال ۱۳۹۳			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت
	جمع ۱۳۹۴	اختصاصی	عمومی	جمع ۱۳۹۳	اختصاصی	عمومی	
-۳۸	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۰	پژوهشگاه فضایی ایران (درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی)
+۲۶	۱۴۵,۰۰۰	۰	۱۴۵,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰	۰	۱۱۵,۰۰۰	سازمان فضایی ایران (درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی، همچنین اعطای مجوزهای فضایی)
-۳۳	۱,۱۴۵,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۵,۰۰۰	۱,۷۱۵,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰	مجموع درآمدهای بخش فضایی
+۲۵	۲,۱۸۸	۰	۲,۱۸۸	۱,۷۵۳	۰	۱,۷۵۳	شرکت سهامی صنایع هواپیمایی ایران (صها) - سود سهام ابرازی
+۵۲	۲,۳۹۶	۰	۲,۳۹۶	۱,۵۷۹	۰	۱,۵۷۹	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) - سود سهام ابرازی
+۱۵	۱۰,۹۹۰	۰	۱۰,۹۹۰	۹,۵۵۸	۰	۹,۵۵۸	سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح - سود سهام ابرازی
+۵۰	۱۵۰,۰۰۰	۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	سازمان هواپیمایی کشوری - درآمد حاصل از انجام آزمایش استاندارد دستگاه‌های کمک ناوبری در داخل و خارج از کشور و صدور و تمدید گواهینامه، اجازه‌نامه و پروانه بهره‌برداری هوایی
۰	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۰	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور - درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی
+۶۸۱۷	۳۵۰,۰۰۰	۰	۳۵۰,۰۰۰	۵,۰۶۰	۰	۵,۰۶۰	شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌های کشور - سود سهام ابرازی
+۳۰۶	۵۲۷,۵۷۴	۱۲,۰۰۰	۵۱۵,۵۷۴	۱۲۹,۹۵۰	۱۲,۰۰۰	۱۱۷,۹۵۰	مجموع درآمدهای بخش هوانوردی
-۹	۱,۶۷۲,۵۷۴	۱,۰۱۲,۰۰۰	۶۶۰,۵۷۴	۱,۸۴۴,۹۵۰	۱,۶۱۲,۰۰۰	۲۳۲,۹۵۰	جمع کل

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که:

- سهم درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در سال ۱۳۹۴، با کاهش ۹ درصدی روبرو بوده است و از مبلغ حدود ۱,۸۴۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳، به حدود ۱,۶۷۰ میلیارد ریال کاهش یافته است.

- در لایحه ۱۳۹۴ مجموع درآمدهای بخش فضایی، ۳۳ درصد کاهش یافته است.

- مجموع درآمدهای بخش هوانوردی ۳۰۶ درصد افزایش یافته است.

- در مورد سود سهام ابرازی شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌های کشور رشد قابل توجه ۶,۸۱۷ درصدی پیش‌بینی شده است.

۵. کل اعتبارات بخش هوافضا

در جدول ۵ کل اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۵. نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا در لایحه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳

(میلیارد ریال)

ردیف	سال	اعتبارات متفرقه	اعتبارات برنامه‌ای	جمع اعتبارات	درصد رشد	اعتبارات بودجه عمومی	سهم هوافضا از بودجه عمومی (درصد)
۱	۱۳۹۴	۷,۰۲۸	۲,۹۱۴	۹,۹۴۲	۱۴۸	۲,۶۷۳,۵۷۸	۰/۳۷
۲	۱۳۹۳	۱,۰۰۲	۳,۰۰۰	۴,۰۰۲	-	۲,۳۵۰,۰۸۵	۰/۱۶

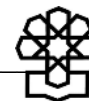
مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴.

با توجه به جدول ۵، مجموع اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۳ رشد ۱۴۸ درصدی داشته و ۰/۳۷ درصد از اعتبارات بودجه عمومی کشور را به خود اختصاص داده است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

در این گزارش نشان داده شد که سهم اعتبارات برنامه‌ای بخش فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ با کاهش ۲۴ درصدی روبرو شده است و از مبلغ حدود ۱,۸۸۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳ به ۱,۴۳۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است.

برخی از برنامه‌های بخش فضایی قانون بودجه سال ۱۳۹۳ در بخش فضایی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ حذف گردیده است که عبارتند از: برنامه توسعه علوم طبیعی، محض و کاربردی (پژوهشگاه فضایی ایران)، برنامه حمایت از توسعه فناوری هوا - فضا (پژوهشگاه فضایی ایران) و برنامه هزینه‌های

مربوط به بازنشستگان دولت (پژوهشگاه فضایی ایران و سازمان فضایی ایران). نکته مهم دیگر در لایحه بودجه، عدم درج فعالیت «توسعه کاربردهای اطلاعات» و «خدمات ماهواره‌ای» و همچنین «توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی» ذیل برنامه «توسعه فناوری و کاربردهای فضایی» است که نوعی بی‌نظمی در محاسبه و تحلیل اطلاعات ایجاد می‌کند.

اعتبارات برنامه‌ای بخش هوانوردی در سال ۱۳۹۴، از رشد ۲۵ درصدی برخوردار بوده است و از حدود مبلغ ۱,۱۱۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳ به حدود ۱,۴۸۰ میلیارد ریال افزایش یافته است. نکته قابل توجه در خصوص اعتبارات بخش هوانوردی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ حذف برنامه راهبردی حمل‌ونقل هوایی (وزارت راه و شهرسازی) در بخش هوانوردی بوده است.

لازم به ذکر است، در جدول اعتبارات برنامه‌ای سازمان هواپیمایی کشوری، فعالیت «تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات» و همچنین «خرید هواپیمای آزمایش استاندارد پرواز» در برنامه «ایمنی حمل‌ونقل هوایی» درج نشده است که می‌تواند موجب بی‌نظمی در ارقام لایحه بودجه شود. سهم اعتبارات متفرقه حوزه هوافضا نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ از رشد ۶۰۱ درصدی برخوردار بوده به طوری که از حدود ۱,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳ به حدود ۷,۰۳۰ میلیارد ریال افزایش یافته است.

سهم درآمد دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در سال ۱۳۹۴ از کاهش ۹ درصدی برخوردار بوده است و از مبلغ حدود ۱,۸۴۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳ به حدود ۱,۶۷۰ میلیارد ریال کاهش یافته است. همچنین مجموع درآمدهای بخش فضایی در لایحه ۳۳/۹ درصد کاهش و مجموع درآمدهای بخش هوانوردی ۳۰۶ درصد افزایش یافته است.

یکی از قابل توجه‌ترین نکات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ تخصیص بودجه برای «حفظ نقاط مداری و ماهواره، توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور» و حذف ردیف مربوط به «اعزام انسان به فضا» است که این امر می‌تواند نشان از تغییر رویکرد دولت به سوی کاربردی کردن فعالیت‌های فضایی باشد. لازم به تذکر است که بودجه مربوط به حفظ نقاط مداری و ماهواره به جای آنکه به‌طور مستقیم ذیل سازمان فضایی درج شود، در قالب برنامه «حفظ نقاط مداری و ماهواره، توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور» ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات درج شده است، اما باید توجه داشت که اعتبار در نظر گرفته شده برای صیانت از نقاط مداری موضوع ماده (۴۷) برنامه پنجم به طور کامل در خدمت این برنامه قرار گرفته و در سایر موضوعات هزینه نگردد. از سوی دیگر پیشنهاد می‌شود این ردیف به دو بخش مجزا تفکیک شود:

الف) حفظ نقاط مداری و ماهواره (۵,۰۰۰ میلیارد ریال).

ب) توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور (۱۵,۰۰۰ میلیارد

ریال).

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
۲. برنامه پنجم توسعه مصوب مجلس شورای اسلامی.
۳. سند جامع توسعه هوافضای کشور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۴. نقشه جامع علمی کشور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۵. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور مصوب مجلس شورای اسلامی.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۰۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۲۱. بخش هوا فضا

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین (کمیته هوافضا)

تهیه و تدوین کنندگان: شیما فلاحي، حسين رفوگر آستانه

مدیر مطالعه: پریسا علیزاده

ناظر علمی: مهدی فقیهی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه

۲. هوافضا

۳. اعتبارات برنامه‌ای

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۰/۱